

Samhällskritik med kristen fond

Patrik Hagman: *Om sann gemenskap. Att leva i en kapitalistisk hederskultur*. Artos 2014, 153 s.

Till sitt format är detta en ganska liten bok, men innehållet är desto mer anspråksfullt. Och i själva verket är detta en fristående fortsättning på författarens tidigare bok *Om kristet motstånd*. En tredje bok på samma tema planeras, vilket innebär att vi så småningom får en uttömmande behandling av frågor som berör livet som kristen i vår tid.

Patrik Hagman är teolog vid Åbo Akademi och han har valt att kritiskt undersöka olika kulturella och politiska krafter i vår samtid. Han söker i den kristna traditionen efter förebilder för ett sätt att leva och tänka, som kan kännas rätt för den som vill vara en uppriktig kristen.

BOKEN ÄR LÄTLÄST och vänder sig till var och en som är intresserad av frågor som rör hur ett kristet liv kan gestaltas i en sekulariserad värld. Hagman ifrågasätter den vanliga uppfattningen att religion först och främst är en lära som ska förstås teoretiskt och att etik och handling kommer i andra hand. I stället vill han lyfta fram betydelsen av hur vi lever som praktiskt handlande medmän-

niskor och han åberopar Jesus själv som exempel – hur han vandrade omkring, mötte människor och kom för att vittna om ett sätt att leva. Jesus dog och uppstod, vilket är konkreta händelser.

Undertiteln *Att leva i en kapitalistisk hederskultur*, sätter genast strålkastarljuset på ett fenomen i vår samtid som är så utbredd att det tenderar att göra oss blinda. Ekonomiska värden har på något sätt blivit överordnade alla andra värden, så att produktion av varor, konsumtion och förbrukning har blivit det centrala i samhällsapparaten. Detta trots att vi vet att jordens resurser är ändliga och att denna livsstil inte är hållbar. ”Konsumtion blir ett sätt att undvika känslan av att vi när som helst faller och uppslukas av kaosmakterna”, skriver författaren och varnar för risken att vi fyller våra liv med materiella ting som fungerar som markörer och ska definiera vår position i förhållande till varandra. Att förhålla sig kritiskt till detta motiveras inte bara av miljöhänsyn utan också av vad konsumismen gör med människovärdet.

Detta bli extra påtagligt när en ekonomistisk terminologi tränger in i andra sektorer av samhället, så att den som är vårdbehövande kallas för kund och de som erbjuder vård sägs arbeta med produktion. Vad gör detta språkbruk med vår människosyn och med våra relationer till varandra?

Samhällskritik kan ske med många olika utgångspunkter och här låter författaren den kristna traditionen i vid mening utgöra fond för en alternativ livsstil. Han ger ny aktualitet åt desjudödssynderna och diskuterar förmågan till urskiljning, kort sagt att ha en kristen moral. Ett vardagligt exempel gäller mobilanvändandet och ringsignaler som tränger igenom i snart sagt alla miljöer. Varför inte disciplinera sig och faktiskt begränsa när och var vi är tillgängliga på mobilen? Detta kan ju i stället hjälpa oss att uppmärksamma och visa intresse för de människor som finns runt omkring oss.

I ett kapitel beskrivs gudstjänstens betydelse för att vi ska böttna i oss själva och finna en grundval för gemenskap, det som är varje människas oundgängliga behov. Författaren lyfter fram betydelsen av bön och hänvisar bland annat till klosterreglernas noggranna instruktioner, som visar att det är här den kristna gemenskapen formas. Bönen skapar förutsättningar för att goda intentioner omsätts i praktisk handling.

Hagman propagerar inte för någon specifik religiös inriktning och mitt intryck är att boken kan tilltala alla oavsett kyrkotillhörighet, kanske till och med utanför den

kristna traditionen. Detta gör boken speciellt angelägen, den inbjuder till enhet mellan människor och ömsesidig förståelse i liv och handling.

Vid läsningen av boken tänker jag att författaren är modig och radikal i sina ståndpunkter, samtidigt som hans resonemang är vederhäftiga och det är lätt att känna igen sig. Hagman är medveten om att han har läsare med olika bakgrund och referensramar, vilket i sig är en utmaning. Det som är självklart för en är kanske nytt och intressant för någon annan. Han ser ingen annan lösning än att be läsaren ha överseende och acceptera att olika avsnitt kan tilltala olika läsare. Och däri har han helt rätt.

Boken har ett viktigt budskap, nämligen att påminna oss om att det

kristna livet bör vara synligt i ens livsföring, och att det är nödvändigt att öva denna förmåga till kritisk granskning av alla de olika intryck som strömmar emot oss och som vi lätt kan fångas av. Samtidigt är det viktigt att inte vara utopistisk och ha orealistiska mål. Ingen av oss kan ensam förändra samhällsordningen, det är också författaren väl medveten om. Men detta får inte leda till uppgivenhet och att vi inte gör något alls. I själva verket finns det en djup tillfredsställelse i att åtminstone för egen del känna att man kan stå för sina val, och att ens livsstil känns rimligt sund. Man ska heller inte underskatta betydelsen av att vara ett exempel för andra.

GUNILLA MARIA OLSSON

